

คำอธิบาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๓

โดย

หดังประดิษฐ์มนูธรรม

(ปรีดี พนมยงค์)

(ต่อจากปีที่ ๕ เล่ม ๒)

มาตรา ๕๒๒ การให้ ^{ของ}นั้น
จะทำด้วยปลดหนี้ให้แก่ผู้
รับ หรือด้วยชำระหนี้ซึ่งผู้
รับค้างชำระอยู่ก็ได้

522.-A gift may be made by granting to the donee the release of an obligation or by performing an obligation due from the donee.

คำอธิบาย

ตาม มาตรานี้ กฎหมายได้บัญญัติถึงกรณี๒ ประการ ซึ่งเมื่อดูแต่เฝินๆ แล้วยังไม่ใช่การโอนทรัพย์สินโดยตรง ที่เดียว แต่กรณีที่ทางสองฝ่ายมีผล stemming ของการโอนทรัพย์สิน ซึ่งกฏหมายยอมรับว่า เป็นวัตถุแห่งสัญญาให้ได้คือ

๑. การปลดหนี้ให้แก่ผู้รับให้

๒. การชำระหนี้ซึ่งผู้รับให้ค้างชำระ

กฏหมายฝรั่งเศสเรียกการให้ชนิดนี้ ว่า “ให้โดยทางอ้อม” (Donation indirecte) และในกฏหมายฝรั่งเศสได้ขยายถึงการสละสิทธิ์ ซึ่งบุคคลความมั่นคงไว้เพื่อประโยชน์ต่อบุคคลอื่น เช่นการที่ทายาಥผู้หนึ่งได้สละสิทธิ์ในกองมุடกดั่งส่วนที่ทายาಥอยู่กับครอบครัวได้รับก็มีมากขึ้น แต่ในกฏหมายไทยได้กล่าวไว้ว่า จำกัด การให้โดยทางอ้อมไว้เดียว ๒ ชนิด คือ ปราภกฏในมาตรา๒๔ เหตุฉะนั้นจึงกำหนดให้เกิดบันทึกไว้ว่า การให้โดยทางอ้อมชนิดใด อันใด นอกจากนั้นเข่นในเรื่องทายาಥสละสิทธิ์ในกองมุடกโดยเสนอหาจะถือว่าการสละสิทธิ์เช่นนั้น เป็นการให้ได้หรือไม่? ทั้งนี้เป็นสิ่งที่ศึกษาอย่างค่อนข้าง

ต่อไปนี้จะให้กล่าวถึงการให้โดยทางอ้อม ๒ ประการ
ซึ่งมาตราฐานได้ระบุไว้โดยละเอียด

ข้อ ๑. การปลดหนี้ให้แก่ผู้รับ

(๑) การปลดหนี้โดยเสนอหาซึ่งถือว่าเป็นการให้

การปลดหนี้ คือ การที่เจ้าหนี้ได้สละสิทธิ์ที่ตนมีอยู่
เหนือลูกหนี้ เช่น ก. เป็นเจ้าหนี้ ๑๐๐๐ บาท ก.
สละสิทธิ์ในการที่จะเรียกร้องให้ ก. ชำระเงิน ๑๐๐๐ บาทนั้น

ตามธรรมชาติการปลดหนี้นั้นเจ้าหนี้ได้กระทำไปโดยไม่
ประสงค์ที่จะได้รับสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นค่าตอบแทน ซึ่งเป็น
การทำโดยเสียหาย แต่ทั้งนี้ไม่หมายความถึงว่าการปลด
หนี้จะต้องถือว่าเป็นการให้เสียไป กล่าว คือ ถ้าการ
ปลดหนี้ได้เจ้าหนี้ได้กระทำเพื่อได้รับค่าตอบแทน หรือ
ได้กระทำเพื่อชำระหนี้ค่าตอบแทน เช่น ก. เป็นลูกหนี้ ก.
๑ บาท ก. ได้พูดบ่นกับ ก. ซึ่งเป็นลูกหนี้ และเพื่อน
ของ ก. ว่า ก. ไม่ใช้เงิน ก. เพื่อบังกันข้อครหาของ
ก. ก. จึงนำเงิน ๑ บาทไปใช้ให้ ก. ต่อมาก. ทราบเรื่อง
ซึ่งแสดงเจตนาไปยัง ก. ปลดหนี้ ก. มีต่อ ก. ๑ บาท
นั้น คงน์ การปลดหนี้ ก. ให้ทำให้ ก. จะถือว่า

เป็นการทำโดยเสนอทางไปได้ กรณีเข้าอยู่ในเรื่องการให้โดยสมณาคุณ (คุณิตสาส์นปีที่ ๔ เล่ม ๒ หน้า ๑๑๓-๑๑๔)

การปลดหนี้โดยเสนอทางซึ่งถือว่าเป็นการให้นั้นก็ เพราะเหตุว่า การปลดหนี้นั้น ถ้าแม่จะไม่ยอมให้เป็นวัตถุแห่งสัญญาให้ได้แล้วเจ้าหนี้ที่ประสงค์จะยกหนี้ให้แก่ลูกหนันอาจเลี่ยงทำโดยทาง อ้อม ได้โดยให้ลูกหนี้ชำระหนี้เสียก่อนแล้วเจ้าหนักเอาวัตถุแห่งหนี้ทัณได้รับชำระนั้นกลับคืนให้ลูกหนี้ ดังนี้ ฉะนั้นเมื่อเจ้าหนี้ได้มีเจตนาปลดหนี้โดยเสนอทางแล้วก็มีผลเท่ากับเป็นการให้โดยไม่ต้องให้เจ้าหนี้กระทำการให้โดยอ้อมค้อมดังกล่าวมาแล้ว

(๒) แบบแห่งการปลดหนี้

ในเรื่องแบบแห่งการปลดหนี้ ผู้ศึกษาควรระมัดระวัง กล่าวคือแม้ว่าการปลดหนี้จะถือว่าเป็นการให้ก็ได้แต่แบบแห่งการให้โดยการปลดหนี้นั้นมีเป็นพิเศษ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๔๐ ซึ่งมีความดังนี้

“มาตรา” ๓๔๐ ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะ

ปลดหนี้ให้ ท่านว่าหนี้นั้นก็เป็นอันระงับสิ้นไป

ถ้าหนี้นั้นสืบเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย ถ้าต้องเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐาน แห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ถ้าขึ้ดม่าเอกสารนั้นเสีย"

เหตุนั้นเมื่อเจ้าหนี้ได้ขึ้ดม่าเอกสารโดยบันไธ์ เวรคืนเอกสาร การปลดหนี้สมบูรณ์และเป็นการให้ได้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบ เหมือนคงที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒๓, ๔๒๔

ข้อ ๒. การชำระหนี้ผู้รับให้ค้างชำระ

(๑) การชำระหนี้ถือว่าเป็นการทำโดยเสนาหาแก่ค้างชำระ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๙๕ มีความว่า

"มาตรา" ๓๙๕ อันการชำระหนี้ ท่านว่าบุคคลภายนอกจะเป็นผู้ชำระก็ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้บุคคลภายนอกชำระ ถ้าจะขัดกับเจตนาอันคุ้มครองนี้ได้แสดงไว้

บุคคลผู้ไม่มีส่วนได้เสียด้วยในการชำระหนี้ จะ

เข้าชาระหนี้โดยขันใจลูกหนี้หาได้ไม่"

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าบุคคลภายนอกที่มีได้เกี่ยวข้องแก่ลูกหนี้ก็มีชื่อของทางที่จะชาระหนี้แทนลูกหนี้ด้วยทรัพย์สินของตนเองได้ เว้นแต่จะต้องห้ามตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ในมาตรา ๓๑๔ วรรค ๑ หอนปลายและวรรค ๒ ข้างต้น แต่การที่บุคคลภายนอกชาระหนี้ให้แก่เข้าหนี้นั้นจะต้องพิจารณาว่า การชาระหนี้นั้นบุคคลภายนอกได้กระทำโดยเสนาหาหรือไม่ ถ้าไม่ใช่แล้วบุคคลภายนอกก็อาจมีสิทธิที่จะได้เบยเอากับลูกหนี้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นโดยอาศัยหลักในเรื่อง

ก. จัดการงานนอกสั่ง ให้ดูประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์มาตรา ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖

“ มาตรา ๓๕๙ บุคคลใดเข้าทำกิจการแทนผู้อ่อนโดยเขานั้นได้ไว้ขานวานใช้ให้ทำก็ได้ ถ้าโดยนิตามได้มีสิทธิที่จะทำการงานนั้นแทนผู้อ่อนด้วยประการใดก็ได้ ท่านว่าบุคคลนั้นจะต้องจัดการงานไปในทางที่จะให้สมประโยชน์ของตัวการ ตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการ ถ้าตามที่จะพึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นความประสงค์ของตัวการ ”

มาตรา ๓๕๗ ถ้าผู้จัดการทำกิจอันใดซึ่งเป็นผ้าทบังคับให้ตัวการทำเพื่อสาธารณประโยชน์โดยชนน์ก็ได้ ถ้าเป็นนาทีตามกฎหมายที่จะนำรุกรากษาผู้อื่นก็ได้ และหากผู้จัดการมิได้เข้าทำแล้ว กิจอันนั้นจะไม่สำเร็จภายในเวลาอันควรไว้ การที่ได้ทำขัดกับความประสงค์ของตัวการ เช่นนั้นท่านนี้ให้ยกขึ้นเป็นข้อвинิจฉัย

มาตรา ๔๐๑ ถ้าการที่เข้าจัดการงานนี้เป็นการสมประโภชน์ของตัวการ และต้องตามความประสงค์อันแท้จริงของตัวการถ้าความประสงค์ตามที่จะพึงสันนิษฐานได้นั้นไว้ ท่านว่าผู้จัดการจะเรียกให้ชดใช้เงินอันตนได้ออกไปคืนแก่ตนเช่นอย่างตัวแทนก็ได้ และบทบัญญัตามาตรา ๘๖ วรรค ๒ นั้นท่านก็ให้นำมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ข. ช่วงสิทธิ ให้ดูประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๒๒๕ ดังนี้

“มาตรา ๒๒๕ การรับช่วงสิทธิยื่นเมื่อขึ้นด้วยอำนาจกฎหมายและยื่นสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(๑) บุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้อปู่เจ่อง และมาใช้หนี้ให้

แก่เจ้าหนี้อีกคนหนึ่งผู้มีสิทธิจะได้รับใช้หนี้ก่อนตน
เพาะเห็นบุรณะสิทธิ ถ้ามีสิทธิ์จ้างงานของ

(๒) บุคคลผู้ได้ไปซึ่งอสังหาริมทรัพย์ได และเอา
เงินราคาค่าซื้อใช้ให้แก่ผู้รับจ้างงานของทรัพย์นั้นเสร็จไป

(๓) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น ถ้าเพื่อผู้
อื่นในอันจะต้องใช้หนี้ มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้
นั้น และเข้าใช้หนี้นั้น”

(นอกจากการที่บุคคลหนึ่งชำระหนี้แทนอีกบุคคลหนึ่ง
บุคคลที่ชำระหนี้อาจໄล่เบี้ยจากลูกหนี้ได้โดยอาศัยหลัก
ในเรื่องเอกเทศ สัญญา ก็ยังมีอีก เช่นในเรื่องตัว
แทน ๑ ต่อ ๑ เป็นต้น)

ต่อไปนี้จะได้ยกอันลับไปกล่าวถึงการชำระหนี้ของบุคคล
ภายนอกได้กระทำโดยเด่นหา ซึ่งกฎหมายถือว่าเป็น
การให้ คือบุคคลภายนอกจะໄล่เบี้ยมาจากลูกหนี้ไม่ได้
ทั้งนี้จะเห็นได้จาก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๔๐๓ วันเก็บด้วยเรื่องจัดการงานออกสั่งดังนี้

“มาตรา ๔๐๓ ถ้าผู้จัดการไม่ได้มีบุรพเจตนาจะเรียก
ให้ตัวการชดใช้คืน ผู้จัดการก็ยอมไม่มีสิทธิเรียกร้อง
เงินนั้น”

การที่บิดามารดา ปู่ย่า ตายาย บำรุงรักษาผู้สูงสันดานเป็นทางอปภาระก็ดี ถูกกลับกันเป็นทางปฏิภาระก็ดี เมื่อก่อนนี้เป็นที่สังสัย ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีเจตนาจะเรียกให้ผู้รับประโภชน์ชดใช้คืน"

บุรพเจตฯ ที่ผู้ช่วยหานั่นจะไม่เรียกให้ลูกหนี้ใช้คืนนั้นอาจเห็นใจโดยตรง เช่น จากการที่ผู้ช่วยหานั่นได้แสดงให้ลูกหนี้ทราบ หรืออาจเป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังปรากฏในวรรค ๔ ของมาตรา ๔๐๓ นั้น

อนึ่งควรสังเกตว่า การจัดการงานนอกส่วนอาจเป็นการงานอื่นๆ ได้หากประการนอกจากการชำระหนี้ แต่ไม่มีบทกฎหมายโดยตรงกล่าวไว้ว่าการเหล่านั้นกฎหมายถือว่าเป็นวัตถุแห่งสัญญาให้ได้ การซึ่งกฎหมายยอมรับไว้โดยตรงว่าเป็นการให้ก็คือ การชำระหนี้ ดังปรากฏในมาตรา ๕๒๒ น

(๒) แบบแห่งการให้โดยการชำระหนี้

ในเรื่องนี้ก็ควรระวังว่า การชำระหน้นั้นเมื่อสมบูรณ์ตามกฎหมายในเรื่อง "การชำระหนี้" แล้วก็เป็นการให้ได้โดยมาตรา ๕๒๒ นที่เดียว มิพักต้องมีการส่งมอบอะไรให้แก่ลูกหนี้หรือผู้รับให้

(ยังมีต่อ)